

Nr 151.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1934 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning och i propositionen nr 118 gjorda framställningar angående anslag till byggnadsarbeten, avseende kommunikationsdepartementets verksamhetsområde.

(3:e och 4:e avd.)

1:o) **Beredande av utvidgade lokaler åt generaltullstyrelsen m. m.** I den till riksdagen avlåtna, den 3 januari 1934 dagtecknade propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t (punkt 38, sid. 88—99, av det vid propositionen under rubrik »Utgifter för kapitalökning. Bil. 4» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att till beredande av utvidgade lokaler åt generaltullstyrelsen m. m. bevilja ett belopp av 2,312,000 kronor samt därav för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 525,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande.

Såsom redan organisationsnämnden framhållit, måste med hänsyn till det år 1928 mellan kronan och Stockholms stad träffade s. k. Kanslihus-Kungsholmsavtalet generaltullstyrelsens lokalfråga vinna sin slutliga lösning före den 1 oktober 1937.

Härvid äro, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, två möjligheter tänkbara. Dels kan generaltullstyrelsen, efter inlösen av vissa fastigheter samt betydande om- och nybyggnadsarbeten, kvarbliva inom kvarteret Argus (det s. k. Argusprojektet), dels kunna å annan plats i staden, förslagsvis å Ladugårdsgärde, nya lokaler uppföras för styrelsen (det s. k. nybyggnadsprojektet).

Det kapital, som enligt byggnadsstyrelsens beräkningar skulle tagas i anspråk för Argusprojektet, (2,312,000 + 525,000) 2,837,000 kronor, skulle med 137,000 kronor överstiga det beräknade kapitalvärdet å nybyggnadsprojektet, (1,900,000 + 800,000) 2,700,000 kronor. I betraktande av å ena sidan de stora praktiska fördelar, som äro förenade med Argusprojektet och vilka närmare belysts i de av organisationsnämnden, byggnadsstyrelsen och generaltullstyrelsen gjorda uttalandena, samt å andra sidan de av nämnden och de båda ämbetsverken framhållna olägenheterna av en förflyttning till annan plats, och då vidare den relativt obetydliga merkostnaden icke synes kunna tillmätas avgörande betydelse i jämförelse med de tungt vägande sakliga skäl, som anförts för Argusprojektet, har jag funnit mig böra uttala min anslutning till detta förslag.

För det förslag till lösning av här förevarande fråga enligt det sålunda av

mig förordade alternativet, som av byggnadsstyrelsen uppgjorts i samråd med generaltullstyrelsen, har jag i det föregående redogjort.

Vad till en början tomtrågan beträffar innefattar förslaget, dels att från Stockholms stad skulle inlösas de i Kanslihus-Kungsholmsavtalet ingående fastigheterna nr 3 och 7 i kvarteret Argus med ett beräknat värde av 1,672,000 kronor, varifrån emellertid skulle gå i avräkning det kronan för samma fastigheter enligt berörda avtal tillerkända beloppet, 525,000 kronor — den kontanta löseskillingen skulle alltså bli 1,147,000 kronor — dels ock att fastigheterna nr 1 och 2 i samma kvarter skulle förvärfvas för en sammanlagd kostnad av 155,000 kronor.

Då ett förvärfvande av samtliga nu angivna fastigheter synes vara en nödvändig förutsättning för byggnadsfrågans ändamålsenliga lösning, tillstyrker jag förslaget härom. Mot de för fastigheterna beräknade köpesummorna, sådana de fastställts vid de av byggnadsstyrelsen förda preliminära förhandlingarna eller tillhoppa (1,147,000 + 155,000) 1,302,000 kronor, synes intet vara att erinra.

De av byggnadsstyrelsen framlagda och av generaltullstyrelsen i huvudsak godkända ritningarna och kostnadsberäkningarna — de sistnämnda slutande på 781,000 kronor för byggnadskostnader, grundförstärkningar, inredningar m. m., 118,000 kronor för ledningsarbeten samt 111,000 kronor för oförutsedda utgifter, ritningar, kontroll och administration eller tillhoppa 1,010,000 kronor — hava icke givit mig anledning till erinran.

Vad beträffar det av generaltullstyrelsen framförda önskemålet om beredande av lokaler inom byggnadskomplexet även för tullverkets undervisningsanstalt, synes byggnadsstyrelsen hava anfört bärande skäl för sin uppfattning, att så icke lämpligen kan ske. I stället torde man, såsom byggnadsstyrelsen framhållit, få inrikta strävandena på att bereda anstalten lokal i det närmaste grannskapet, förslagsvis i något av de gamla riksbankshusen.

De erforderliga anslagsmedlen, tillhoppa 2,312,000 kronor, skulle enligt byggnadsstyrelsens förslag fördelas med 525,000 kronor på budgetåret 1934/1935, 540,000 kronor på budgetåret 1935/1936 och 1,247,000 kronor (däraf 1,147,000 kronor för inlösen av fastigheterna nr 3 och 7 i kvarteret Argus) för budgetåret 1936/1937. Med det för nästkommande budgetår äskade beloppet skulle bestridas dels köpeskillingarna för fastigheterna nr 1 och 2 i kvarteret Argus med 155,000 kronor, dels kostnaderna för förberedande arbeten, ritningar m. m. med 50,000 kronor samt för byggnads- och ledningsarbeten för nybyggnaderna inom sistnämnda fastigheter med 320,000 kronor. Mot vad sålunda föreslagits har jag icke funnit något att erinra.

Utskottet.

Enligt vad statens organisationsnämnd vitsordat och utskottet också vid besök på platsen iakttagit äro generaltullstyrelsens nuvarande lokaler trånga samt till en stor del också otidsenliga och olämpliga för sitt ändamål. Ett ytterligare skäl för att lokalfrågan nu vinner sin lösning utgör också det mellan kronan och Stockholm år 1928 slutna fastighetsavtalet, enligt vilket kronan skall den 1 oktober 1937 till staden avträda de av generaltullstyrelsen nu inom kvarteret Argus vid Skeppsbron disponerade tomterna och byggnaderna.

Förevarande ombyggnadsförslag innefattar nu att staten skulle för en summa av 1,147,000 kronor återlösa äganderätten till de i nyssnämnda avtal med Stockholms stad ingående fastigheterna nr 3 och 7 i kvarteret Argus, varjämte av enskilda skulle för en sammanlagd kostnad av 155,000 kronor förvärfvas fastigheterna nr 1 och 2 i samma kvarter. Själva ombyggnadskostna-

derna hava beräknats till 1,010,000 kronor. Totalkostnaderna för ombyggnaden kunna alltså beräknas uppgå till 2,312,000 kronor.

Då alltså generaltullstyrelsens behov av förbättrade lokaler ej synes lämpligen kunna längre undanskjutas och då det framlagda ombyggnadsförslaget ej heller i övrigt givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *beredande av utvidgade lokaler åt generaltullstyrelsen m. m.* bevilja ett belopp av 2,312,000 kronor samt därav för budgetåret 1934/1935 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 525,000 kronor.

2:o) **Tillbyggnad till och grundförstärkning av lantmäteristyrelsens hus i Stockholm m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 39, sid. 99 och 100) föreslagit riksdagen att av det utav 1933 års riksdag för tillbyggnad till och grundförstärkning av lantmäteristyrelsens hus i Stockholm m. m. beviljade beloppet av 232,500 kronor för budgetåret 1934/1935 såsom reservationsanslag anvisa återstoden 132,500 kronor.

För ifrågavarande byggnadsföretag, till vilket för innevarande budgetår anvisats 100,000 kronor, äskas nu återstoden 132,500 kronor av det för företaget beviljade beloppet 232,500 kronor. Då enligt vad utskottet inhämtat arbetena beräknas komma att bli fullbordade före utgången av instundande budgetår, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må av det utav 1933 års riksdag för *tillbyggnad till och grundförstärkning av lantmäteristyrelsens hus i Stockholm m. m.* beviljade beloppet av 232,500 kronor för budgetåret 1934/1935 såsom reservationsanslag anvisa återstoden, 132,500 kronor.

3:o) **Om- och tillbyggnad av landsstatshuset i Karlskrona.** Under förmälan att enligt vad som inhämtats förevarande byggnadsföretag beräknas vara färdigställt före den 30 juni 1935 får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 40, sid. 100) hemställa,

att riksdagen må av det utav 1933 års riksdag till *om- och tillbyggnad av landsstatshuset i Karlskrona* beviljade beloppet av 170,000 kronor för budgetåret 1934/1935 såsom reservationsanslag anvisa återstoden, 70,000 kronor.

4:o) **Om- och tillbyggnad av länsresidenset i Kristianstad.** Kungl. Maj:t har (punkt 41, sid. 100—107) föreslagit riksdagen att till om- och tillbyggnad av länsresidenset i Kristianstad bevilja ett belopp av 262,000 kronor samt därav för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 130,000 kronor.

Departementschefen, som funnit utredningen giva vid handen, att åtgärder äro erforderliga för beredande av utökade och förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Kristianstads län, har anfört följande:

Organisationsnämnden har i sitt utlåtande hållit före, att härmed borde kunna anstå till budgetåret 1938/1939. Såväl länsstyrelsen som byggnadsstyrelsen hava däremot gjort gällande, att länsstyrelsens nuvarande lokalförhållanden vore sådana, att föreliggande fråga borde upptagas till omedelbar prövning, så att lokalerna kunde färdigställas inom två å tre år. Vid besök på platsen har jag fått det intrycket, att ett uppskjutande av lokalfrågans lösning skulle innebära avsevärda olägenheter för arbetet inom länsstyrelsen. Jag vill alltså föreslå, att medel för byggnadsarbetenas påbörjande äskas redan för nästkommande budgetår.

För åvägabringande av den ifrågasatta utvidgningen hava två alternativ framlagts. Enligt det ena skulle länsresidensets vind inredas dels till arkivlokaler och dels till tjänsterum för vägingenjören; genom friläggande av arkivutrymmen i de övriga våningarna skulle därvid sex nya arbetsrum utvinnas. Enligt det andra alternativet skulle på länsresidensets tomt uppföras en nybyggnad, varvid länsstyrelsens lokalbehov — delvis även genom ändringar i den nuvarande byggnaden — skulle, i motsats till vad fallet bleve enligt det förra alternativet, komma att fullständigt tillgodoses samt dessutom utrymme beredas även åt lantmäterikontoret, som likaledes är i behov av utvidgade och för sitt ändamål mera lämpade lokaler än dem, som nu förhyras. I likhet med organisationsnämnden och ämbetsverken finner jag övertvägande skäl tala för det sistnämnda alternativet, och jag tillstyrker därför, att detta genomföres. Mot byggnadsstyrelsens på grundval av detta alternativ upprättade ritningsförslag synes icke vara något att invända. Kostnaderna för byggnadsföretaget hava beräknats till 262,000 kronor. I detta belopp ingår en post å 215,000 kronor för ny- och tillbyggnadsarbeten, överensstämmande med den av organisationsnämnden angivna kostnaden för motsvarande arbeten. Härjämte har byggnadsstyrelsen beräknat ett belopp av 47,000 kronor bliva erforderligt för vissa tidigare icke förutsedda ombyggnadsarbeten. Mot de sålunda framlagda kostnadsberäkningarna har jag icke funnit anledning till erinran.

Enligt byggnadsstyrelsens förslag skulle det för arbetenas utförande beräknade totalbeloppet fördelas på två budgetår med 130,000 kronor för budgetåret 1934/1935 och 132,000 kronor för budgetåret 1935/1936. Till detta förslag ansluter jag mig.

Utskottet.

I likhet med departementschefen har utskottet vid sin prövning av ärendet funnit frågan om förbättrade lokalförhållanden för länsstyrelsen i Kristianstad icke längre böra undanskjutas, utan nu vinna sin lösning.

Förevarande förslag om lokalbehovets tillgodoseende i huvudsak genom en på länsresidenstomten uppförd nybyggnad har ej givit utskottet anledning till erinran.

Enligt vad Kungl. Maj:t föreslagit skulle det erforderliga beloppet (262,000 kronor) fördelas med 130,000 kronor på nästkommande budgetperiod och återstoden, 132,000 kronor, på budgetåret 1935/1936. Byggnadsarbetena torde emellertid ej kunna omedelbart påbörjas. Med hänsyn härtill har utskottet ansett, att för nästkommande budgetår bör anvisas endast ett belopp av 65,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag, må till *om- och tillbyggnad av länsresidenset i Kristianstad* bevilja ett belopp av 262,000 kronor samt därav för budgetåret 1934/1935 såsom reservationsanslag anvisa ett belopp av 65,000 kronor.

5:o) **Nybyggnad för lantmäterikontoret i Värmlands län m. m.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42, sid. 107 och 108) att för färdigställande av ifrågavarande byggnadsföretag skulle anvisas återstoden av det erforderliga beloppet, får utskottet, som inhämtat att företaget beräknas bliva fullbordat under instundande budgetperiod, hemställa,

att riksdagen må av det utav 1933 års riksdag till *nybyggnad för lantmäterikontoret i Värmlands län m. m.* beviljade beloppet av 236,000 kronor för budgetåret 1934/1935 såsom reservationsanslag anvisa återstoden, 100,000 kronor.

6:o) **Nybyggnad för lantmäterikontoret i Västmanlands län m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 43, sid. 108) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan bliva riksdagen förelagd, till nybyggnad för lantmäterikontoret i Västmanlands län m. m. för budgetåret 1934/1935 beräkna ett reservationsanslag av 190,000 kronor.

Därefter har Kungl. Maj:t i en den 9 februari 1934 till riksdagen avlåten proposition, nr 118, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag föreslagit riksdagen att till nybyggnad för lantmäterikontoret i Västmanlands län m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag, att utgå av lånemedel, av 179,000 kronor.

Departementschefen har anfört följande:

Uppenbarligen föreligger ett trängande behov av att ökade och i övrigt ändamålsenligare lokaler beredas åt lantmäterikontoret i Västmanlands län. Av utredningen framgår, att detta behov icke kan tillgodoses annorledes än genom uppförande av nybyggnad samt att det med hänsyn till de nuvarande lokalernas otillfredsställande beskaffenhet är önskvärt, att åtgärder härför redan nu vidtagas.

Frågan om platsen för en blivande nybyggnad har, såsom den lämnade redogörelsen visar, varit föremål för upprepade överväganden. Det av organisationsnämnden och byggnadsstyrelsen tillstyrkta förslaget innebär, att byggnaden skulle placeras på ett väster om slottet beläget område, vilket enligt upprättat preliminärt avtal skulle av kronan förvärfvas för en köpeskilling av 13,600 kronor. Mot den sålunda föreslagna lösningen synes ej vara något att invända. Det område, varom nu är fråga, är en del av den mark, som — i samband med upplåtelse från stadens sida av viss del av dess donationsjord för beredande av plats för nytt länslasarett — år 1919 av kronan överläts på staden. Den sålunda av kronan till staden överlätna marken ikläddes likaledes donationsjords natur, varjämte uppställdes vissa villkor angående områdets bebyggande m. m. Hos Kungl. Maj:t föreligger nu en framställning från drätselkammaren i Västerås och Västmanlands läns landstings förvaltningsutskott om godkännande av en år 1929 mellan staden och landstinget träffad överenskommelse, innefattande bland annat, att det av kronan till staden år 1919 överlätna markområdet skulle med full äganderätt av staden överlätas till landstinget. Omfördälda preliminära köpeavtal är uppgjort under förutsättning att denna framställning vinner bifall. Nyssnämnda överenskommelse är alltså ännu beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Enligt vad jag under hand inhämtat torde emellertid möjlighet för kronan under alla förhållanden föreligga att för här angivna

köpeskilling förvärva nu ifrågavarande, för uppförande av lantmäterikontor erforderliga markområde. På grund härav och med hänsyn till behovet av en snar lösning av lantmäterikontorets byggnadsfråga har jag ansett denna kunna och böra upptagas till behandling utan avvaktan av den slutliga prövningen av förenämnda ärende, vilket ännu icke hunnit färdigberedas.

Det av byggnadsstyrelsen nu framlagda ritningsförslaget och den för byggnadsföretaget beräknade kostnaden av 165,400 kronor hava ej givit mig anledning till erinran.

Sammanlagda kostnaden för mark och husbyggnad skulle alltså uppgå till (13,600 + 165,400) 179,000 kronor eller 11,000 kronor mindre än vad i rikstatsförslaget beräknats.

Utskottet.

För lantmäterikontoret i Västmanlands län — för närvarande förlagt till Västerås slott — synes föreligga stort behov av ökade och lämpligare lokaler. Enligt förevarande förslag skulle detta behov tillgodoses genom nybyggnad å ett strax väster om slottet beläget höjdområde. Tomtplatsen skulle för 13,600 kronor inköpas från Västmanlands läns landsting. Nybyggnaden beräknas kosta 165,400 kronor, varför förslagets genomförande skulle draga en totalkostnad av 179,000 kronor. Vad sålunda föreslagits har ej givit utskottet anledning till erinran. Utskottet har emellertid funnit det böra från statsverkets sida tillses, att statsverket icke betungas med några kostnader för underhåll av området omkring lantmäterikontorets blivande byggnad.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *nybyggnad för lantmäterikontoret i Västmanlands län m. m.* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett reservationsanslag av 179,000 kronor.

7:o) **Flygelbyggnad till landsstatshuset i Härnösand.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44, sid. 108 och 109) tillstyrker utskottet, att till ifrågavarande byggnadsföretag, som beräknas bliva färdigställt under nästkommande budgetår, anvisas återstoden av det beviljade beloppet, och hemställer alltså,

att riksdagen må av det utav 1933 års riksdag till *flygelbyggnad till landsstatshuset i Härnösand* beviljade beloppet av 145,000 kronor för budgetåret 1934/1935 såsom reservationsanslag anvisa återstoden 45,000 kronor.

8:o) **Om- och tillbyggnad av landsstatshuset i Umeå.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45, sid. 109) om anvisande av slutanslag till förevarande byggnadsarbeten, som enligt vad som inhämtats beräknas kunna fullbordas under instundande budgetperiod, får utskottet, som icke funnit anledning till erinran, hemställa,

att riksdagen må av det utav 1933 års riksdag till *om- och tillbyggnad av landsstatshuset i Umeå* beviljade beloppet av 238,000 kronor för budgetåret 1934/1935 såsom reservationsanslag anvisa återstoden 138,000 kronor.

I fråga om sättet för beredande av täckning m. m. beträffande detta och övriga i det föregående omförmälda anslag kommer utskottet att framdeles avgiva yttrande.

Stockholm den 1 juni 1934.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hamrin, Bergqvist, Nilsson* i Malmö, *Nilsson* i Gränebo, *Oscar Olsson, Bagge, Asplund, Walles, Petrén, Nylander, Jonsson* i Lycksele och *Tham*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson, Strindlund, Persson* i Fritorp, *Eriksson* i Stockholm, *Jeppsson, Andersson* i Höör, *Persson* i Falla, *Svensson* i Grönvik, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol och *Skoglund*.

Reservationer

vid *punkt 1:o* (beredande av utvidgade lokaler åt generaltullstyrelsen m. m.)
dels av herrar *Bergqvist, Bagge, Nylander, Tham, Persson* i Fritorp, *Persson* i Falla och *Skoglund*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»I samband med byggnadskonfliktens avveckling pågår för närvarande en livlig byggnadsverksamhet i Stockholm, som ytterligare stimulerats av vissa av staten igångsatta byggnadsföretag. I betraktande härav synes icke erforderligt att i arbetslöshetslindrande syfte igångsätta ytterligare statliga byggen i huvudstaden. Jämväl med hänsyn till den statsfinansiella situationen bör försiktighet iakttagas vid beslutande av nya byggnadsföretag. Redan ur dessa synpunkter kan stor tveksamhet hysas beträffande Kungl. Maj:ts förevarande förslag om beredande av förbättrade lokaler för generaltullstyrelsen.

Utskottet, som avlagt besök å platsen, har visserligen funnit styrelsens lokalförhållanden mindre tillfredsställande men har å andra sidan ansett, att lösningen av styrelsens byggnadsfråga kan utan större olägenhet något anstå.

Då alltså enligt utskottets mening medel för ifrågavarande ändamål icke nu böra anvisas, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag ej må av riksdagen bifallas.»

dels ock av herr *Hamrin*;

vid *punkt 6:o* (lantmäterikontoret i Västmanlands län) av herrar *Hamrin, Bergqvist, Nilsson* i Gränebo, *Bagge, Nylander, Jonsson* i Lycksele, *Tham*,

Strindlund, Persson i Fritorp, *Jeppsson, Persson* i Falla och *Skoglund*, vilka ansett att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Utredningen i ärendet synes icke giva bestämt vid handen att frågan om förbättrade och utvidgade lokaler för lantmäterikontoret i Västmanlands län bör lösas redan nu. I varje fall synes ifrågavarande lokalbehov icke vara av den angelägenhetsgrad, att detsamma icke utan olägenhet kan anstå till något kommande budgetår.

Därtill kommer, att ifrågavarande tomtplats, som statsverket skulle inköpa från Västmanlands läns landsting, ingår i ett markområde, som enligt en mellan landstinget och Västerås stad upprättad, på Kungl. Maj:ts prövning ännu beroende överenskommelse, landstinget skulle förvärva från staden. Då frågan om landstingets äganderätt till oförmälda tomtplats sålunda icke avgjorts, synas medel icke nu böra anvisas för inköp av densamma.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag ej må av riksdagen bifallas.»